

NA "SVOJI" ZEMLJI

Revija stanovalcev študentskih domov Ljubljana

REPORTAŽA

GLASNIKI ULICE

AKTUALNO

ZAKON O SKUPNOSTI ŠTUDENTOV

V SVET

TURČIJA

OKTOBER 2016

Revija stanovalcev Študentskega doma Ljubljana

NA "SVOJI" ZEMLJI

Številka: 16.02. Oktober 2016

ODGOVORNA UREDNICA: Erika Čigon

PISCI: Aicha Boughazi, Anja Štuhec, Anita Volčanjšek, Katarina Bulatović,
Erika Čigon, Mladen Zobec, Rok Čigon, Vid Jančič, Saša Perkon, Julija Opeka

LEKTORICA: Mija Bon

OBLIKOVALKA: Mateja Kolarič

NASLOV UREDNIŠTVA: Študentski svet stanovalcev -
"Na svoji zemlji", Dom 3, Cesta 27. aprila 31, 1000 Ljubljana

IZDAJATELJ: Študentski svet stanovalcev Študentskega doma Ljubljana

ELEKTRONSKA POŠTA: info@ssvet.si

spletna izdaja

<https://www.facebook.com/nasvojizemlji/?fref=ts>

KAZALO

- 4 UVODNIK
- 6 AKTUALNO – ZAKON O SKUPNOSTI ŠTUDENTOV – ALI ENAKE MOŽNOSTI ZA RAZLIČNE LJUDI
- 8 AKTUALNO – JIH BOŠ KMALU DOPOLNIL/-A 26? POZOR! – O SPREMEMBAH ZA ŠTUDENTE PO 26. LETU
- 10 AKTUALNO – MI SMO ŠDL – GIBANJE ZA PRIHODNOST ŠTUDENTOV
- 12 POGOVARJALI SMO SE – ZADRUGATOR – ALI KAKO SE SPOPADATI S STANOVANJSKO PROBLEMATIKO MLADIH
- 14 REPORTAŽA – KRIVDA – “NASLAVLJAMO TO, V ČEMER SE NAHAJAMO”
- 16 REPORTAŽA – MAJSKE IGRE – KAKO SMO SE IMELI
- 18 REPORTAŽA – GLASNIKI ULICE – GRAFITARSKE BITKE LJUBLJANE
- 20 V SVET – TURČIJA – DEŽELA PONAREDKOV, DOBRE HRANE TER KRTUTE POLITIKE
- 22 KULTURA – ZGODOVINA RADIA ŠTUDENT – SKUPNOSTNI RADIO V JAVNO KORIST
- 23 KULTURA – RECENZIJA FILMA JASTOG (THE LOBSTER)
- 24 INTERNATIONAL CORNER – HIGHER EDUCATION AND ITS BEAUTY
- 25 CENTRIFUGA

ŠTUDENTKE IN ŠTUDENTI, LEPO POZDRAVLJENI V NOVEM ŠTUDIJSKEM LETU!

Študentke in študenti, zdravo!

Z nekolikošnim zamikom, a vendarle je pred nami tretja številka revije. Prinaša vtise in zgodbe iz študentskih vrst od letošnje pomladi do sedaj. Pravšnje čtivo za odzvanjanje poletja brezskrbnosti. Tokratna jesen bo namreč pestra. Nekateri med vami letos prvič vstopate med študente in začnete svojo samostojno življenjsko pot v študentskem domu. Vse je novo, nepreizkušeno in vznemirljivo, čaka, da zapelje s svojimi obljubami o uspehu, zabavi, priložnostih za delo in študij, doma in v tujini. Na vsakem koraku se ponujajo vabila na brucovanja, vpisi v razne tečaje, ponudbe za obštudijske dejavnosti. No ja, pravijo, da je treba razmišljati vnaprej in predvsem ne preveč razmišljati, kaj pravzaprav pomeni vsa ta cirkus ob začetku novega študijskega leta. Pomenil naj bi dobrodošlico, a velikokrat deluje ravno nasprotno. V poplavi ponudb in obljub se skriva past nelagodja, zmedenosti, občutka, da ne bomo znali prav izbrati. Čeprav obstaja realna možnost, da se vsega novega ustrašimo in se izgubimo, zabluzimo, je takšen sprejem novih študentov že povsem tradicionalen s strani študentske organizacije in drugih ponudnikov, ki si v bistvu želijo z nami in našimi ambicijami le zaslužiti. Potrebno se je dodobra pripraviti na vsesplošni cirkus ob začetku novega študijskega leta, izostriti kritično presojo, kaj je relevantno za nas študente ter kaj je zgolj mlatenje prazne slame. In pozor, letos se moramo še posebej dobro opremiti, kajti vstopamo v obdobje študentskih volitev, v obdobje propagande, lobiranja za glasovi, podkupovanja, zastonskih majčk, praznih obljub, načetih živcev in drugih sladkih lastnosti predvolilne kampanije. Skratka, čaka nas pestra jesen, polna vabljenih reči, ki nas bodo nalašč poskušale zvesti. Ne se dat! Ne pustite se imeti za norca in ne nasedajte vsakemu, ki vas bo skušal pridobiti na svojo stran. Zahtevajte razlago, argumente in bodite neusmiljeni, ko bo šlo za vaše in naše pravice!

Vabljeni k branju tokratne številke, v kateri razpredamo o vsem tem in še marsičem, kar teži študentsko populacijo ;)

Odgovorna urednica
ERIKA ČIGON

LEPO POZDRAVLJENI!

Mesec oktober je nekaj posebnega. Novi začetki, novo študijsko leto in čeprav ne gre še čisto zares, je v zraku vseeno čutiti nove izzive. Obenem je to tudi čas, ko lahko še vedno na kakšen sončen dan poležimo v travi, se martinčkamo, spoznavamo nove ljudi in žuramo. Ni ravno isto, kot v mesecu maju, ko je, zahvaljujoč Majskim igram, med nami prava norišnica, ogromno lepih spominov in vedno tudi takih, ki bi jih želeli pozabiti, posebej takrat, ko preveč globoko pogledamo v kozarec :) Vendar vsi vemo, da smo tukaj, da smo študentje z razlogom, da opravimo svoje študijske obveznosti, spoznavamo novo, se učimo in hkrati učimo tudi druge. Skratka, da postajamo boljši ljudje. Študentsko življenje nudi ogromno takšnih izzivov, samo spoznati jih je treba in jih izkoristiti z vsem srcem in pogumom, ki ga premoremo. Ne ustrašimo se biti samosvoji in morda kdaj tudi čudni, vse to nas bogati. In ne ustrašimo se vseh študijskih obveznosti, saj nas v študentskih domovih čakajo prijatelji in kolegi, s katerimi je vse lažje in enostavneje premagati. Da ne pozabimo, poleg njih nas vse čakajo še nepozabne zabave, brucovanja in seveda nepogrešljivo Pustovanje in Majske igre, brez katerih ni niti nas, ki s skrbjo in trudom vse skupaj pripravimo za vas, pravzaprav za nas vse skupaj. Naj se novo študijsko leto začne v stilu. Srečno! :)

Predsednik študentskega sveta stanovalcev,
JANEZ SOJČ

ZAKON O SKUPNOSTI ŠTUDENTOV

PRIPRAVILA: ERIKA ČIGON

ALI ENAKE MOŽNOSTI ZA RAZLIČNE LJUDI

Pred nekaj tedni se je odvijala javna debata o noveli zakona, ki se dotika vseh naš študentov, saj smo vsi s statusom študenta, samodejno tudi člani Študentske organizacije Slovenije. Poglejmo, kaj je in kako slednja pravzaprav deluje ter kaj predvideva novi zakon, o katerem se v zadnjih mesecih veliko govori in piše.

KAJ JE ŠTUDENTSKA ORGANIZACIJA SLOVENIJE (ŠOS) IN KAKO JE ORGANIZIRANA?

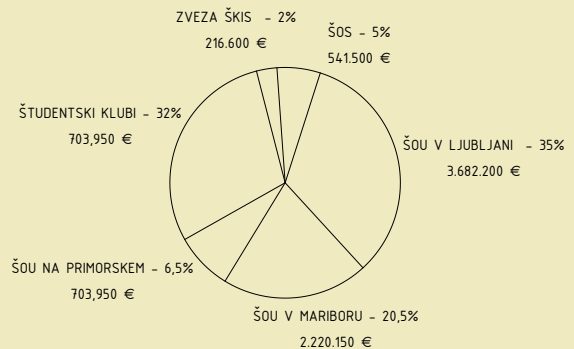
ŠOS je krovna stanovska organizacija vseh slovenskih študentk in študentov, ki naj bi enotno zastopala interese študentske populacije, to je okrog 90.000 mladih ljudi, ki so vpisani na visokošolske programe širom Slovenije. Ustanovljena je bila leta 1994 z omenjenim Zakonom o skupnosti študentov. Trenutni položaj, sodeč na Študentsko ustavo iz leta 2002, ji omogoča, poleg univerzitetne oziroma lokalne ravni, tudi enotno zastopanje študentskih interesov na nacionalni ravni, kar pomeni, da lahko aktivno vpliva na postopek sprejemanja zakonov, ki urejajo naša vsakodnevna življenja, vpliva na potek študija, možnosti subvencioniranega bivanja, prehrane, ter nenazadnje tudi z razpolaganjem našega skupnega denarja.

ŠOS sestavljajo Študentska organizacija Univerze v Ljubljani (ŠOUL), Študentska organizacija Univerze v Mariboru (ŠOUM), Študentska organizacija Univerze na Primorskem (ŠOUP) ter vsi Sveti študentskih klubov po Sloveniji.

Organi, ki delujejo znotraj ŠOS so hierarhično razporejeni, glede na moč in funkcije, ki jih v organizaciji zasedajo. Najvišje predstavniško telo je Skupščina ŠOS, ki jo sestavljata Zbor in Svet ŠOS s predstavniki študentskih organizacij in študentskih klubov. Izvršilni organ je Predsedstvo ŠOS z enoletnim mandatom. Sestavljajo ga predsednik ŠOS, predsedniki izvršilnega organa v vsaki študentski organizaciji in klubu ter predstavniki Sveta študentskih klubov in študentskih organizacij po Sloveniji. Nadzorna komisija ŠOS izvaja nadzor nad poslovanjem organov ŠOS ter organizacijskih oblik ŠOS, njihov mandat traja dve leti. Nazadnje obstaja še Razsodišče ŠOS, ki je samostojen organ, pristojen za odločanje v sporih med naštetimi organi ŠOS ter med ostalimi organizacijskimi oblikami znotraj ŠOS.

OD KJE FINANCE ZA DELOVANJE NAŠE KROVNE ORGANIZACIJE?

Večji delež sredstev za delovanje ŠOS pride iz naslova koncesijskih dajatev ter Zakona za uravnoteženje javnih financ. Po določi slednjega, država vsako leto v proračun ŠOS plača precejšnje količine denarja, saj mora država pokriti razliko do višine sredstev, ki jih je ŠOS prejel leta 2011 z naslova koncesijskih dajatev. Gre torej za javna sredstva države. Vendar to ni edini vir financiranja organizacije. Vsak od nas, ki je kdajkoli delal preko študentske napotnice, je podaril del denarja delovanju organizacije. Natančneje, od čisto vsake napotnice gre 3,8% bruto vrednosti, ki jo zaslužimo preko te iste napotnice, v proračun ŠOS. Celotni letni znesek delavnega študenta, ki gre za delovanje ŠOS, znaša več kot polovico vrednosti minimalne plače v preteklem letu. Da si bomo lažje predstavljali dejanske vsote in kako so te razporejene med različne organizacijske oblike, si pogledjmo spodnji diagram.

Zavedati bi se morali, da smo kot študentje člani študentskih organizacij in da jih tudi redno plačujemo. Čeprav se nam zdi samoumevno, da delujejo in da so tukaj za nas, za naše koristi, ni vedno tako. Na žalost je tudi v takšnih organizacijah, tako kot pri državi, raznih podjetjih in njenih vodilnih, veliko sleparije in nerazčiščenih poslov, o katerih kdaj celo beremo v dnevnem časopisju. Upravičeno se v takih trenutkih lahko vprašamo, ali študentski funkcionarji upravljajo tudi s skupnim denarjem tako, da najprej dobro poskrbijo zase in šele nato za nas, ostale običajne študente? Če je denar skupen, mora biti tako tudi porabljen, nihče se ne bi branil zastoj zabave, izletov ter potovanja!

VRNIMO SE K ZAKONU O SKUPNOSTI ŠTUDENTOV

Omenjeni zakon je pravna osnova za ustanovitev Študentske organizacije Slovenije. Opredeljuje njeno delovanje in skrbi za njeno financiranje, tako kot je opisano v zgornjih odstavkih. Na prvi pogled, deluje brez težav, zadeve tečejo, nihče se ne pritoži na nepravilnosti, češ, saj se itak dogajajo povsod, ni nam potrebno izgubljati živcev. Vendar je zadeva nekoliko drugačna. Zaradi korupcije v študentskih vrstah nastradamo vsi. Sami smo priča, kako je se je študij z leti poslabšal, kako je bolonjski sistem pravzaprav podaljšal čas študija, s čimer terja tudi več sredstev za njegovo dokončanje. Priča smo bili poskusu uvedb šolnin, nižanja štipendij, ukinjanja nekaterih subvencij itd. So se naši predstavniki takrat uprli? So nas pozvali, da se jim pridružimo in skupaj zagotovimo boljše pogoje? Ali so nas sploh vprašali za mnenje? Medtem, ko študentski funkcionarji pijejo kavice za zaprtimi vrati ministrstev, se zadeve v realnosti ne spreminjajo, morda se celo slabšajo. ŠOS bi morali voditi ljudje, ki jim je mar za takšna vprašanja in za vse nas študente. Že sama besedna zveza – skupnost študentov – kaže na to, da smo oziroma, vsaj, naj bi bili skupnost. V skupnosti ima vsak pravico do informacij in vsak lahko izrazi svoje mnenje, poda predlog. Ostali moramo to sprejeti, poslušati in angažirano iskati rešitve, ki so v skupnih interesih študentov.

ln če zgoraj omenjeni zakon dopušča, da nekatere zadeve tečejo po svoje, brez nadzora in vse pogosteje v škodo študentov, je smiselno zakon spremeniti. Ne v celoti, ne kar vsevprek, vendar določene vidike, ki bi dejansko omogočali, da bi postali in delovali kot študentska skupnost. ln ne zgolj kot skupnost na papirju.

SPREMEMBE, KI BI VPLIVALE NA DELOVANJE ŠOS PO PREDLOGU NOVEGA ZAKONA

Začnimo pri tajnosti informacij, ki jih študentskih funkcionarjem omogoča samovoljno zapisan člen Študentske ustave. Opredeljuje namreč, da je ŠOS organizacija zasebnega prava, s čimer ni samo po sebi nič narobe, če le ne bi vodilni zakrivali in celo preprečili ostalim študentov vpogled v informacije javnega značaja. Mednje sodi tudi transparentna poraba denarja, potek in način volitev v razne organe ŠOS in njene organizacijske oblike. Državno Računsko sodišče je že pred časom podalo mnenje, da je takšna praksa sporna, vendar se do sedaj ni še nič spremenilo. Predlog novega zakona želi ravno to urediti na način, da bi bila poraba denarja jasna in transparentna, da bi vpogled v želene informacije lahko dobil vsak zainteresiran študent in tudi širša javnost. Ob spremembi pravnega statusa ŠOS, bi porabo denarja lahko nadzorovale neodvisne zunanje pristojne inštitucije in ne zgolj Razsodišče ŠOS, ki velikokrat namenoma spregleda »lumpa-

rije« svojih kolegov. Spomnimo se afer kot je nepremičninska afera »študentski kampus« ali pravnomočno dokazana kraja direktorja študentske organizacije na Primorskem, zaradi česar bo sankcioniran tako, da bo moral vrniti nepošteno pridobljen študentski denar. V novem zakonu bi bile takšne reči enoznačno opredeljene in bi odprale možnosti za takšno početje.

Drugi vidik so volitve v organe ŠOS in njene organizacijske oblike. V prefeklosti je prišlo do bizarnih mahinacij, denimo, da je na volitvah sodeloval zgolj en volivec ali so se pojavljale nepravilnosti pri številu glasov ali celo to, da so ponekod določenih kandidatom preprečili, da bi na volitvah kandidirali in predstavili svoje ideje. Takšne in podobne goljufije so nam bile večkrat prekrile, kljub temu, pa sta vsaj dva primera, kjer je bila goljufija fako očitna, da so morali volitve razveljaviti, kot npr. leta 2008 ali nazadnje celo leta 2012 na Fakulteti za družbene vede. Ko gremo na volitve, želimo in imamo pravico vedeti, s kom imamo opravka in za koga bomo volili, kakšne programe, ideje in rešitve nam obljubljajo posamezni kandidati? Pravico imamo poznati vse kandidate in vedeti ključne stvari iz njihovih dosedanjih delovanj.

Predlog spremembe zakona kot novost zagovarja jasno označene predvolilne kampanije, ki se sedaj vsepogosto izkoriščajo za podkupovanje celotne študentske populacije v prid nekaterim posameznikom. Nezanemarljivo je namreč dejstvo, da gredo ogromne količine denarja za volilne kampanije, za katere pa volivci pogosto sploh ne vemo, da se odvijajo. Ironija. Nekoč je bilo celo rečeno, da funkcionarji porabijo od 5 do 10 tisoč evrov na posamezno kampanijo. Si predstavljate koliko štipendij recimo, bi bilo pokritih, če bi funkcionarji porabili samo polovico teh sredstev?! Ste kdaj opazili nasmejene študente, ki vam pred fakultetami kar zastoj delijo pijačo, rogljičke in podobno? Najverjetneje gre za podkupovanje, ki je del kampanije, saj si želijo le vašega glasu, ki bi jim pomagal do zmage. Brez kakršnikoli programov, vsebine ali konkretnih sprememb, kot bi se od študiranih ljudi pričakovalo. Samo rogljički žal ne bodo naredili spremembe na boljše, čeprav nas bodo za tiste pol ure nasičili. Spremembe za vse nas bodo lahko naredili le konkretni vsebinski predlogi, diskusije, izmenjava mnenj, vključevanje vseh študentov v odločevalske procese, transparentnost in enake možnosti za različne ljudi. Šele, ko bodo volitve postale svobodne, neposredne in tajne, pred katerimi bodo imeli vsi kandidati enake možnosti za predstavitev svojih programov, šele takrat bodo tudi izvoljeni predstavniki dejansko legitimni.

Za zaključek lahko poudarim, da smo v času pred študentskimi volitvami, ki bodo potekale v oktobru. Izvolili bomo nove predstavnike v študentski organizaciji v Ljubljani in tudi na ŠOS. Sedaj je idealen čas, da vse zgoraj opisane prakse, sami iz prve roke opazujemo in si oblikujemo mnenje. Da smo pozorni, kdo bo stal pred našimi fakultetami in kaj nam bo imel povedati. Ali bo šlo za kaj vsebinskega ali se bo delala samo propaganda »z zastoj pijačko«? Čas je, da postanemo pozorni, vzpostavimo kritično distanco, ter se na koncu sami odločimo, komu bomo dali svoj glas in kakšne študentske organizacije si dejansko želimo.

JIH BOŠ KMALU DOPOLNIL/-A 26? POZOR!

PRIPRAVILA: AICHA BOUGHAZI

O SPREMEMBAH ZA ŠTUDENTE PO 26. LETU

Študenti lahko suvereno rečemo, da smo relativno dobro seznanjeni s pravicami, ki izhajajo iz statusa študenta. Vemo na primer, da smo pri delu preko študentske napotnice upravičeni do posebne olajšave, zahvaljujoč študentskim bonom lahko do osme ure zvečer jemo zunaj za precej majhen denar, o zdravstvenem zavarovanju nam ni treba razmišljati – za to poskrbijo naši starši – in še bi lahko naštevali. A dobro je vedeti, da se po dopolnjenem 26. letu nekatere izmed naštetih ugodnosti nekoliko spremenijo ali ukinejo. Katere so to?

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE

Največja sprememba pri dopolnjenem 26. letu starosti se za študente in študentke pojavi na področju zdravstvenega zavarovanja. 24. avgusta 2008 je začel veljati Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ-K), ki določa, da si morajo študenti po dopolnjenem 26. letu sami urediti tako obvezno kot tudi dodatno zdravstveno zavarovanje, saj ne morejo biti več zavarovani preko staršev.

Če tega študent ne stori, bo moral od tega trenutka dalje doplačati vse morebitne stroške zdravljenja (zdravstvene, bolnišnične, zdraviliške in zobozdravstvene storitve, zdravila, reševalni prevozi, medicinski pripomočki ipd.).

Zdravstveno zavarovanje mora študent urediti en mesec pred dopolnjenim 26. letom starosti. Če tega ne stori, ga bo doletela trimesečna čakalna doba. To pomeni, da bo v tem obdobju že plačeval premijo, razliko do polne vrednosti zdravstvenih storitev pa bo moral naslednje tri mesece še vedno kriti sam. Če pa si dopolnilnega zavarovanja ne uredi v roku enega leta po dopolnjenem 26. letu starosti, se bo premija z vsakim letom, ko ni dopolnilno zavarovan, povišala za 3 odstotke.

Študent lahko zdravstveno zavarovanje uredi na tri načine: lahko se zavaruje kot občan preko občine, pod katero spada njegovo stalno bivališče;

če ima študent brez statusa dohodke, ki so višji, kot jih za kritje zavarovanja določa njegova občina v kraju stalnega bivališča, se mora zavarovati kot samostojni zavezanec. To pomeni, da si obvezno in dopolnilno zdravstveno zavarovanje uredi in plačuje sam;

nenazadnje pa lahko študent zaprosi tudi za denarno socialno pomoč, v okviru katere mu tako osnovno kot dopolnilno zdravstveno zavarovanje krije država.

PREŽIVNINA

Po dopolnjenem 26. letu starosti starši svojih otrok po zakonu niso več dolžni preživljati, četudi imajo ti še vedno status študenta. V kolikor študent prejema preživnino od enega izmed staršev, po 26. rojstnem dnevu to pravico izgubi. V primeru, da starš študentu še plačuje preživnino po tem letu, lahko kasneje vse zneske terja tudi za nazaj.

DENARNA SOCIALNA POMOČ

Medtem ko je študent do 26. leta starosti upravičen do denarne socialne pomoči v okviru socialne pomoči, za katero zaprosi njegova družina, se mu po 26. letu v izračun cenzusa za pridobitev socialne pomoči po Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev upoštevajo samo njegovo premoženje ter njegovi dohodki zadnjih treh mesecev (gre predvsem za dohodke od občasnih del ter preživnine, medtem ko se štipendije v izračun socialne pomoči ne štejejo, razen štipendije, ki presega višino minimalne plače).

DRŽAVNA ŠTIPENDIJA

Študent je na podlagi Zakona o štipendiranju po 26. letu starosti še vedno upravičen tudi do državne štipendije pod pogojem, da se ne vpisuje v prvi letnik višješolskega ali visokošolskega izobraževanja. Pri tem se za izračun višine štipendije upoštevajo zgolj njegovi prihodki

DELO PREKO ŠTUDENTSKEGA SERVISIA

V kolikor študent ni udeleženec izobraževanja odraslih, lahko opravlja delo preko študentske napotnice. Pri tem se mu še vedno prizna posebna osebna olajšava (t. i. študentska olajšava), ki za leto 2016 znaša 2.477,03 evra, vendar le, če se je na študij vpisal pred dopolnjenim 26. letom in od vpisa na dodiplomski stopnji ni minilo več kot 6 let oziroma več kot 4 leta na podiplomski stopnji.

Tokrat smo si ogledali spremembe, ki nastopijo po dopolnjenem šestindvajsetem letu starosti. A vedeti moramo, da sprememb v času študija ne prinaša zgolj ta starostna meja. Marsikatera spremembe se pojavijo tudi ob izgubi statusa študenta, v času t. i. pavziranja, ter seveda tudi, če se v času študija zaposlimo. Če ste ali pa še boste v kateri od slednjih situacij, se le pravočasno pozanimajte, kakšne posledice te nove okoliščine prinašajo s seboj.

MI SMO ŠDL

PRIPRAVIL: SAŠA PERKON

GIBANJE ZA PRIHODNOST ŠTUDENTOV

Gibanje je nastalo kot odgovor na zapiranje skupnih prostorov, onemogočanja možnosti sodelovanja pri odločitvah in koherentnih razpravah v skupnem študentskem življenju. Neupoštevanje našega glasu, nezadovoljstvo, pritiski in ustrahovanje so gibanju dali še dodaten zagon.

Mi – študentje, SMO – ker mislimo,
ŠDL – prebivalci Študentskega doma Ljubljana

Kdo smo in kaj smo? Nismo stranka, smo gibanje, nismo večni, smo minljivi. Smo narava in smo družba. Smo del nečesa, čemur ne pripadam. Smo TI! In kdo si ti? Delaj se, da ne veš! Razmišljaš? Se ob pogledu v ogledalu zastrmiš vase in vprašaš, kdo si? Se pri tuširanju vprašaš, zakaj je tvoje telo takšno, kakršno je, bi lahko bilo boljše? Se sprejemaš takšnega, kot si? Sprejemaš okolico takšno, kot je? Se počutiš domače v družbi, ki te obdaja? Zakaj sta bili glasba in šport tako pomembni vеди v antični Grčiji? Sta danes še vedno cenjeni in pomembni? Kaj se je spremenilo, kaj se spreminja? Zakaj se sprašujemo/zakaj se ne sprašujemo teh vprašanj?

SMO USTVARJALCI PRIHODNOSTI

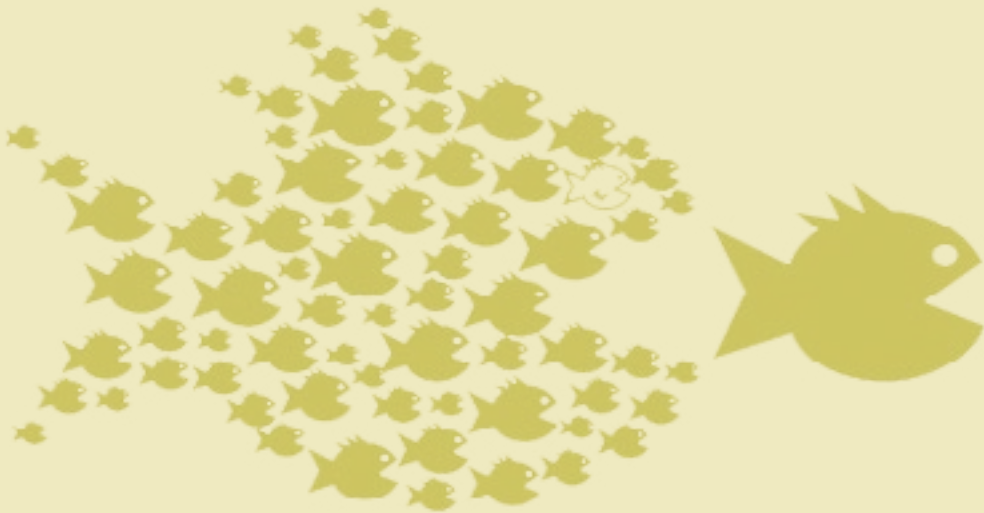
Vsako vprašanje o obstoju, ki ti roji po glavi – še posebej tisto, ki te vedno znova vznemirja, je še kako pomembno. Naj to ilustriramo. Študentje smo osnova narodovega intelekta, smo prihodnost države, smo nepogrešljiv del državnega sistema. Vendar, je tudi v praksi tako? TVOJE življenje je del tega sistema, del družbene biti, del kulturnega življenja – bodi aktiven! Na semaforju stojiš pred rdečo lučjo, ob plačilu vsakega računa prispevaš sredstva državnim institucijam, hodiš na faks, da prispevaš sebi, družbi, družini, prijateljem. Vpet si v sistem, ki je del tebe in ti si del njega. Vendar delaj se, da ne veš! Hodi na faks, ker ti želiš, družiš se s prijatelji, ker ti želiš, stoj pred rdečo lučjo, ker ti želiš, plačaj račune, ker ti tako želiš! Ni vse tako, kot si želiš, kaj? Je pense donc je suis – mislim, torej sem. Misli, razmišljaj, beri, govori, ker si edina oseba, ki si takšna, kakršna si! Vsi naravni zakoni delujejo tako, kot morajo, za obstoj samega življenja. Bili so narejeni in delujejo. Vsak družbeni produkt je bil ustvarjen zaradi trenj in nasprotij, ki so se ustvarjala. Zaradi konfliktov, ki se jih vsi tako želimo

izogniti. Ravno zaradi teh istih konfliktov, ki se jim ne moremo nikoli zares izogniti. Če znamo razmišljati na nek način, znamo zagotovo razmišljati tudi na drugačen način. Vprašanje je le, če si drzemo.

Slovenska študentska gibanja imajo večstoletno zgodovino. Če še vedno dvomite v prebrano, si za začetek lahko preberete diplomsko delo kolegice Maje Molan: Študentska gibanja na Slovenskem – študentje kot nosilci sprememb v okolju. Znanje in kritično mišljenje mora ostati osrednja vrednota in cilj slovenske družbe – to je sporočilo študentskih gibanj. Naj uporabimo primerjavo – smo korenina, ki raste v veličastno drevo. Ali bomo kot družba kdaj dosegli to stanje drevesa, se bomo ohranili več sto let in celo naredili plodove? Lahko se zgodi karkoli, na nas je, kako bomo vplivali na potek dogajanja, koliko se bomo vplekli in koliko bomo pustili, da gre mimo nas, kot da se ni nič zgodilo. Čeprav se bo, v vsakem primeru bo drevo želelo pognati svoje korenine in iti po svetlobo v višave. Bomo skrbni vrtnarji ali bomo posekali veje? Če bomo pustili rasti vejevje, bomo lahko nekoč še uporabili njegov les, na primer za streho nad glavo, spočili se bomo v njegovi košati senci in navsezadnje bo lahko krasilo naš gozd in mu dajalo dodatno življenje. Lahko pa se odločimo in ravnamo drugače, lahko mu vzamemo lubje, vendar bo v tem primeru drevo izgubilo svojo obrambo, svojo moč in bo odmrlo ali za vedno imelo brazgotino, rano, zaradi katere ne bo nikoli tako košato kot ostala, če bo sploh preživel.

ZA AKTIVNO ŠTUDENSKO ŽIVLJENJE

V skupini Mi smo ŠDL aktivno razmišljamo in prevprašujemo naš skupen, to je študentski, položaj, naš odnos do družbe in konec koncev odnos do kvalitete naših lastnih življenj. Ker si delimo usodo bivanja v študentskem domu, aktivno razmi-

šljamo o tukajšnjih pogojih in kako lahko nanje vplivamo, saj gre vendar za nas, za študente, brez katerih navsezadnje študentski dom ne bi imel namena in ne bi niti obstajal. Študentski dom je javni prostor in v ta prostor javnega delovanja vstopamo s temeljnimi zahtevami, ki smo jih prepoznali kot nujne za izboljšanje naših življenj in pogojev študentskega delovanja. Dvig kvalitete notranje komunikacije, medsebojnega razumevanja, tolerance, dvig ravni notranje demokracije v ŠD in vzpostavitev finančne transparentnosti so osnovna načela, ki jih je potrebno vzpostaviti in za kar se odločno zavzemamo. Delujemo preko družabnih omrežij, delujemo od ust do ust, delujemo skupno in delujemo za skupino! Pobrskaj na facebooku za skupino Mi Smo ŠDL in nas boš našel. Potrebujemo tudi tebe, opogumi se in pridruži se nam, posebej, če želiš biti aktivno in kritično vpleten v vsakodnevno dogajanje. Na primer v omenjeni facebook skupini so nekatere študentke in študentje izrazili problematiko, kot je prezračevalna naprava v ŠD3 in ŠD4, zaklepanje kuhinjskih vrat doma IV v večernih urah, obrazec v primeru nevarnosti, kot je posilstvo, vlom, bombni napad (oziroma sum eksplozivnega sredstva), itd. Takšne težave smo se lotili skupaj reševati. Več glav več ve in večja skupina ima večjo moč, da lahko doseže spremembe.

Vedno je tako, da začnemo vedno na začetku in delujemo na poti do cilja, ki je naš ideal. Ta pot ima mnogo ovir, vendar v slogi je moč. Začetek je vedno najtežji. Zahteve in cilji, ki si jih zadamo, ne morejo biti takoj uresničeni. Potrebna je vztrajnost, pogum in podpora soljudi. Že zgodovina nas uči, da je včasih potrebnih celo več let za doseg cilja, pogledimo na primer že kmečne upore ali tako imenovan Bill of Rights, ki so na Slovenskem po več sto letih prinesle dejanske spremembe. Ali študentske demonstracije v prejšnjem stoletju, ki so nam zagotovile možnost brezplačnega študija, štipendij in celo subvencioniranega bivanja, ki ga še do dandanes koristimo. Si lahko

zamislite to? Brez bojev v preteklosti teh stvari danes ne bi imeli. Pravice, ki jih imamo sedaj, so bile izborjene, nihče nam jih ni podelil in nihče nam jih ne bo. Sami se moramo znati postaviti zase in za to, kar nam pripada. Vendar več kot nas bo, hitrejša bo pot do cilja. Vendar ob vsem tem ponovno poudarjamo, začetni je potreben na začetku. Najprej želimo, da se nam pristuhne, se upošteva naš glas in že priborjene pravice, želimo, da skupaj z nadrejenimi organi pošteno ter transparentno oblikujemo našo prihodnost, ki je obenem tudi prihodnost države in širše družbe.

Pridi in se nam pridruži, potrebujemo te in ti potrebuješ nas. Nič ni nemogoče, še posebej, če držimo skupaj kot prava ekipa. Ostanimo realni in zahtevajmo »nemogoče« – naj se sliši naš glas!

ZADRUGATOR

PRIPRAVIL: MLADEN ZOBEC

ALI KAKO SE SPOPADATI S STANOVANJSKO PROBLEMATIKO MLADIH

Pozdravljeni stanovalci študentskih domov. V naslednjih straneh bomo predstavili zadrugo Zadrugator in stanovanjsko združništvo nasploh.

Če začnemo kar pri imenu nedavno ustanovljene zadruge, katere član sem tudi sam, dovolite, da najprej pojasnimo to nekoliko robato zveneče ime. Zadrugator združuje dve besedi: zadruga in generator. Zadrugator torej želi biti generator zadrug oziroma (s tujko: kooperativ). Zakaj? Obseg združništva je v Sloveniji zadnja desetletja precej klavrn. Medtem ko je na primer v sosednji Italiji kar 13 milijonov ljudi tako ali drugače vključenih v zadruge, se pri nas zadruge omenjajo poredkoma, čeprav so na Slovenskem obstajale že v drugi polovici 19. stoletja, najbolj razširjeno pa je bilo združno gibanje med obema svetovnima vojnoma, ko je med drugim lajšalo simptome ekonomske krize in ekonomijo držalo nad vodo. In prav to je eden od razlogov, da se v zadnjih letih veliko več govori o zadrugah. Ker so upravljane s strani svojih članov, funkcionirajo drugače kot klasična podjetja in so bolj odporne na ekonomske krize.

Danes je zadrug v Sloveniji zelo malo, kar si v Zadrugatorju želimo spremeniti, zato bomo spodbujali nastajanje oziroma generiranje novih zadrug. In generatorji novih zadrug so velikokrat zadruge same. Tako po svoji logiki kot po večkrat zapisanih načelih združništva je bilo spodbujanje nastajanja novih zadrug vedno eno izmed temeljnih dejavnosti že obstoječih zadrug. To je eno izmed načel združništva. Druga so še: prostovoljno in odprto članstvo, demokratično člansko upravljanje, gospodarska udeležba članov, avtonomija in neodvisnost, izobraževanje in usposabljanje članov ter skrb za skupnost.

Toliko o zadrugah na splošno. Opozoriti moramo, da je zadruga Zadrugator, ki jo sestavljamo večinoma študentje (gradbeništva, arhitekture, sociologije) in mladi zaposleni, trenutno osredotočena predvsem na stanovanjsko področje. Prva zadruga, ki jo imamo namen zgenerirati je tako stanovanjska zadruga. Ni si težko predstavljati zadrugo-podjetje ali kmetijsko zadrugo, stanovanjska zadruga pa je nekoliko drugačna. Za začetek je razlika v tem, da njen prvotni namen ni ustvarjanje prihodka za lastne člane, temveč zagotavljanje strehe nad glavo.

Kako točno nudi stanovanjska zadruga prebivališče svojim članom, pa je odvisno od mnogih spremenljivk. Stanovanjska zadruga lahko obsega eno ali več stavb, stavbe so lahko v lasti ali v najemu zadruge. Lahko je predvidena zgolj za določene socialne skupine

(npr. študente) ali pa je namenjena dolgoročnemu bivanju. Zgradbo lahko zadruga kupi ali pa jo zgradijo njeni člani, v skoraj vsakem primeru pa je zadruga fista, ki se ji plačuje najemnino za bivanje.

Ker nima smisla, da bi predstavljali vse možnosti ter njihove prednosti in slabosti, bomo predstavili našo idejo za stanovanjsko zadrugo. Nastala je kot plod raziskovanj obstoječih stanovanjskih zadrug drugod po svetu ter neskončnih diskusij o tem, kje in kako živimo trenutno ter kaj si pravzaprav želimo za v prihodnje. Zadrugatorjeva stanovanjska zadruga bo utemeljena na cenovni dostopnosti, gradnji skupnosti, samoupravljanju ter modularnosti.

Cenovna dostopnost je velikokrat povod za ustanovitev stanovanjske ali katerekoli druge zadruge. Ker naši starši pač niso bogataši, ki bi nam kupili stanovanje v Ljubljani, in ker naše zdajšnje in bodoče negotove in nestalne zaposlitve ne bodo omogočile nakupa stanovanja ne zdaj ne čez deset ali dvajset let in ker je najem tako kot naše zaposlitve večinoma nezanesljiv, hkrati pa drag, je stanovanjska zadruga odlična alternativa. Ne glede na to, ali jo bomo zgradili, prenovili starejšo stavbo ali pa najemali, bo bivanje cenejše, saj ne bo vmesnega posrednika, ki bi zahteval svoj del profita za dajanje v najem ali gradnjo stavbe. Ceneje bo tudi iz drugega razloga. Načrtujemo namreč stanovanjsko zadrugo za trideset ali štirideset ljudi. Strošek gradnje, nakupa in adaptacije ali pa zgolj najema je pri tako veliki stavbi na prebivalca manjši prav zaradi njene velikosti.

Gradnja skupnosti bo večplastna. Združniki ne želimo biti zgolj sosede, ki se pozdravljajo na stopnišču. Želimo, da ima združna skupnost socialno vlogo. Slednje pa bo dosegala tudi preko dejavnosti, ki se bodo odvijale v skupnih prostorih. Poleg stanovanj bodo v zadrugi: menza, prostor za druženje, namenjen vsem stanovalcem, prostor, za dogodke, ki bodo namenjeni zunanjim obiskovalcem, prostori za izobraževanje, sestanke, šport in ogledne filmov, vrt, delavnica, pralnica in še kaj. V okviru stanovanjske zadruge bo lahko obstajala tudi delavska oziroma gospodarska zadruga. Če se bo kdo izmed stanovalcev znašel v stiski zaradi nezaposlenosti, ga bo lahko zadruga zaposlila za delo bodisi v delavnici bodisi za sicer skupinska opravila. Pomemben skupnosti vidik stanovanjske zadruge, za katerega se

bomo zavzemali, bo tudi socializacija gospodinjkega in drugega bivanjskega dela. Gospodinjstvo delo velikokrat vzame veliko časa, žal večkrat ženskam. Čas, namenjen gospodinjstevu delu, se zmanjša s tem, da se nekatere obveznosti opravljajo skupaj ali za skupnost kot celoto. Namesto, da bi vsak dan uro do dve porabili za pripravo hrane, se en ali dva obroka dnevno pripravljata v menzi, kjer se pri pripravljanju hrane za zadrugo stanovanjci menjujejo. Namesto tega, da ima vsako gospodinjstvo svoj pralni stroj, se uporablja industrijske stroje v pralnici. Tako imamo več prostora v stanovanjih, pranje je hitrejša, bolj učinkovito in cenejša. Pri socializaciji dela pa lahko gremo še dlje. Namesto plačevanja in iskanja varušek organiziramo varstvo otrok znotraj zadruge, kjer imajo otroci hkrati družbo in so v rokah ljudi, ki jim zaupamo. Tudi za mnoga popravila ne potrebujemo več zunanjih mojstrov, saj se v zadrugi skušamo naučiti početi stvari sami, pride pa lahko tudi do specializacije oziroma razdelitve hišniških del med stanovalci. Stanovanjska zadruga pa lahko gradi skupnosti tudi izven svojih zidov. Veliko dejavnosti lahko namreč poteka v sodelovanju z okoliškimi prebivalci.

Samoupravljanje je pomemben aspekt stanovanjskih zadrug, ki je vpisano že v samo logiko združništva. O vseh zadevah v zvezi z bivanjem na rednih sestankih demokratično odločajo prebivalci sami. Kdor živi v bloku, ve, da so sestanki hišnega sveta dolgočasni, velikokrat neproduktivni, stanovalci pa se dogovorijo relativno malo. Podobno lahko trdimo za sestanke v študentskih domovih, le da so ti nekoliko manj duhamorni. V stanovanjski zadrugi je drugače, saj je na kocki veliko več pomembnih odločitev, ne pa zgolj vprašanje, katerega izvajalca izbrati za obnovo fasade ali čiščenje hodnikov. Veliko več je skupnih dejavnosti, ki se jih ustvarja kolektivno, prav tako pa postane pomembno vprašanje dobrobiti vseh stanovalcev. Pravila bivanja so vsekakor pomembna, a za razliko od tistih v študentskih domovih, katere pišejo tisti, ki v domu nikoli ne bodo živeli, se v stanovanjskih zadrugah stanovanjci sami odločajo, kaj bodo prenavljali, kje bodo kadili in kje ne, katerim dejavnostim bodo namenjali skupne prostore, kaj novega bodo nabavili, kako bodo potrošili presežek, koga bodo sprejeli medse in podobno. Posledica samoupravljanja je življenje bolj po meri članov, ki gre v smislu kakovosti onkraj uveljavljenega načina bivanja.

Modularnost je tista, ki bo marsikatero od naših želja praktično omogočila. Gre za to, da bomo stremeli k temu, da bo stanovanjska zadruga, kolikor je le mogoče, zmožna spreminjati obliko navznoter. Študentje imamo povsem drugačne potrebe po tipu in velikosti prostora kot družina ali upokojenski par. Če arhitektura to omogoča, se lahko velikosti stanovanj in prostorov spreminjajo glede na potrebe. To je moč doseči s pregradnimi stenami, mobilnimi vgradnimi elementi (kuhinje) in podobnim. Arhitekturno gledano sploh ne gre za novost, saj je moč najti ogromno primerov takšne gradnje v preteklosti. Modularnost prostorov je pomembna tudi za skupne prostore, saj ti tako lažje menjavajo svoje funkcije. Prostor je lahko dopoldne predavalnica, popoldne

prostor za šport, zvečer pa za ogled filma ali druženje. Modularnost torej omogoča racionalno porabo prostora in s tem prav tako znižuje stroške bivanja. Tudi če ni mogoče spreminjati oblik gospodinjstev ali stanovanj, je pomemben vidik stanovanjskih zadrug možnost preseljevanja znotraj zadruge, ki je daleč lažje od iskanja novega stanovanja. Če je v zadrugi 15 stanovanj različnih velikosti, se lahko novo nastala družina preseli v stanovanje, ki ga starejša družina ne potrebuje več, saj so se otroci osamosvojili. Seveda pri selitvah obstaja pomemben faktor navezanosti na prostor, ki ga prevečkrat le stežka zapustimo, četudi je postal nefunkcionalen, a treba je opozoriti, da je velikokrat lažje zapustiti konkretno stanovanje, če kljub temu ostaneš znotraj iste skupnosti. Navezanost na prostor ni samo navezanost na konkreten prostor, temveč navezanost na okolje, v katero je ta prostor umeščen.

Upamo, da smo dovolj slikovito opisali stanovanjske zadruge ter njihove prednosti. Slabosti nismo posebej izpostavljali, saj bomo na te naleteli sproti in jih, upajmo, tudi uspešno reševali. A do tja je še daleč. Čeprav vemo, kam želimo priti, ostaja vprašanje, kako. Dejstvo je, da se pomembnosti združništva do neke mere zavedajo tudi državne institucije. Tako na primer tudi Nacionalni stanovanjski program za leta od 2015 do 2020 predvideva spodbujanje stanovanjskega združništva. Čeprav je torej v javnem govoru združništvo prisotno, pa javne institucije v praksi združništva ne podpirajo. Za to bo naloga Zadrugarstva, da ta govor še dodatno spodbuja, ga realizira in poskuša vplivati na spremembe zakonodaje, ki je trenutno, v primerjavi z drugimi državami, stanovanjskim zadrugam precej nenaklonjena. Hkrati se bo Zadrugarstvo poskušal za pomoč pri ustanavljanju stanovanjske zadruge dogovarjati tudi z institucijami, ki bi v praksi morale biti zadolžene za skrb za dostopnost stanovanj. To sta predvsem državni stanovanjski sklad, na lokalni ravni pa mestni stanovanjski sklad ter občina. Ti akterji lahko konkretno pomagajo z zagotovitvijo zemljišč ali objektov, ki so trenutno prazni, s krediti, jamstvom, oprostitvijo določenih dajatev in podobnim. Pomemben prispevek pri nastajanju stanovanjske zadruge pa imajo lahko tudi ostale zadruge, tako stanovanjske kot delavske, tako v Sloveniji kot v tujini, saj je prav to eno izmed načel združništva: pomoč drugim zadrugam.

Če se vam zdi naša predstavitev bodoče stanovanjske zadruge utopična, zgolj pokukajte v tujino. Gre za prakse, ki obstajajo že desetletja, vendar pa se jih pri nas otepa-mo zaradi negativnih konotacij združništva nasploh ter zadrugam nespodbudnega okolja. Ustanovitev prve stanovanjske zadruge bo tako najtežja, vse ostale bodo lažje.

Če bi želel z Zadrugarstvom sodelovati ali pa te zanima še kaj več o združništvu, obišči spletno stran zadrugarstvo.org, nas polajkaj na facebooku ali pa nam piši na: info@zadrugarstvo.org.

KRIVDA

PRIPRAVILA: JULIJA OPEKA

KAKO DOŽIVLJAMO KRIVDO?

Skoraj zagotovo se ti je že zgodilo, da si po prekokani noči sedel/a na faksu, ne da bi vedel/a, kaj točno se dogaja. Ali pa v trgovini kupil/a stvari, ki jih sploh ne potrebuješ, namesto, da bi pametneje vložil/a denar. Morda si skočil/a čez plot ali pa si tako dolgo odlašal/a s seminarso, da v zadnji minuti živčno tipkaš na računalnik in si že stotič obljubljaš, da zdaj pa zares zadnjič toliko odlašáš.

PREDAVANJE O KRIVDI S PSIHOLGINJO KATJO Z. ISTENIČ

Vsemu naštetemu je skupno to, da nas ob tem spremlja občutek krivde. Letos spomladi nam je v Mali kulturni dvorani ŠDL psihologinja in psihoterapevtka Katja Z. Istenič, ki sicer nudi raznovrstno psihološko pomoč v okviru podjetja Hočem več, pojasnila, kaj krivda sploh je in kako se soočati z njo. Gre torej za čustvo, ki ga doživljamo, ko se nam zdi, da smo storili nekaj narobe. Takrat nam je neprijetno in si pogosto želimo, da bi lahko situacijo nekako popravili. Doživljamo jo takrat, kadar verjamemo, da smo kršili nek »svoj« moralni standard. Ali bolje rečeno moralni standard, ki smo ga ponotranjili in vzeli za svojega že zgodaj v življenju. Moralna pravila običajno delimo tudi z ostalimi člani družbe, so naša, ker smo jih za take naredili, vendar izvorno niso zrasla na našem zelniku, temveč smo jih prevzeli od staršev, učiteljev, tudi vrstnikov. Moralnih pravil se praviloma držimo, ker se jih držijo tudi drugi člani te iste družbe, ki ji pripadamo, držimo se jih, ker nam dajejo občutek varnosti, reda in nadzora nad življenjskimi situacijami. Moralni standardi imajo torej izjemen pomen v delovanju družbe ter posameznika in ravno zato tudi doživljamo tako intenzivna občutja nelagodja in krivde, ko jih prekršimo. Vendar pozor, zadeva še zdaleč ni tako preprosta, obstaja še cela kopica dejavnikov, ki vplivajo na tovrstno doživljanje. Poudarili bi predvsem družbene sistemske dejavnike, o katerih sicer nismo veliko govorili, so pa zagotovo eni ključnih, tudi na nivoju doživljanja posameznika. Vendar počasi, gremo lepo po vrsti.

Na predavanju oziroma delavnici se je zbralo lepo število udeležencev, ki so najprej predstavili svoja videnja krivde. Večkrat se je slišalo že zgoraj omenjene primere, predvsem pri puncah pa tudi kršenje zadanih diet s sladkimi pregrehami in lenobo, nekdo je omenil občutke krivde, kadar komu ne izpolnimo obljubljene usluge ali pa se do drugih ne obnašamo lepo in uvidevno, kot si to zaslužijo. Predavateljica Katja je predstavila podatke nekaterih medkulturnih raziskav z nadvse presenetljivimi izsledki, iz katerih je bilo razvidno, da je doživljanje občutkov

krivde med mladimi pri nas bolj prisotno kot v večini drugih svetovnih držav. Na našo žalost pa se s tem dejstvom in dejavniki, ki vplivajo na to, nismo veliko ukvarjali. Omenili smo zgolj kriterij specifične evropske družbe in njene zgodovine, vendar v času delavnice nismo prišli do povezave med podanim kriterijem in našim doživljanjem, zaradi česar je ostal radovednežem ta problem nerešen.

ZAKAJ KRIVDA?

Doživljanje krivde je povsem normalno in ima svoj namen (navadno je ta v tem, da se držimo nekih notranjih standardov in delamo »prave« stvari, upoštevajoč druge). Večina ljudi občutek krivde razvije v otroštvu tekom svojega socialnega razvoja, kot smo prej zapisali, s procesom socializacije ponotranjimo pravila, ki se jih držijo pomembni drugi, to so ljudje, navadno starši in stari starši, od katerih smo kot otroci odvisni, smo nanje čustveno navezani in jih imamo običajno zelo radi. Proces socializacije, ki je tukaj ključen, predstavlja vez med posameznikom in družbo, v katero se želi vključiti in postati njen enakopraven del, zato je zelo pomembno in smiselno, da se vprašamo predvsem, v kakšni družbi smo odraščali? V kakšni družbi živimo in kakšne moralne standarde nam ta ponuja skozi socializacijo.

Nekateri krivdo doživljajo pogostejše, takšni ljudje so bolj občutljivi na okolico in imajo običajno bolj razvito empatijo. Spet drugi pa doživljajo krivdo redkeje, ne glede na to, kaj storijo. Med njimi so npr. kronični odvisniki, zločinci in oboleli za nekaterimi osebnostnimi motnjami. Razlike med nami je mogoče ponovno razložiti na izkušnjah iz zgodnjega otroštva, na dejavnih, ki so oblikovali naš notranji svet in pogojujejo pogled na svet tudi, ko smo odrasli. Mogoče jih je razložiti tudi na biološki način, z delovanjem možganov, saj imamo prav vsi poseben center, v katerem doživljamo čustva, tudi krivdo. Tudi sama struktura in utrjenost povezav med določenimi predeli možganov sodoloča, kako intenzivno bomo doživljali. Vsekakor tudi na tem mestu ne pozabimo na družbo, njena pravila in dejavnike, ki nam vsak dan z zgledom vsiljujejo določen način razmišljanja. Na primer, če družba tolerira korupcije in nekaznovane pohlepneže, bodo tudi ostali navadni ljudje lažje malo poseparili, ko bo treba, ne da bi ob tem doživljali pretirana občutja krivde. Drugače bi bilo seveda v družbi, ki bi vsako kršitev skupnih pravil nemudoma ustrezno sankcionirala (npr. politiki, ki so si nezakonito prisvojili ogromne količine denarja, bi morali odstopiti, če ne celo »oddelati« svoje zaporne kazni).

»ZDRAVA« IN »NEZDRAVA« KRIVDA

Podani primeri udeležencev so na delavnici služili kot premislek o tem, ali je vsaka krivda enaka. Ugotovili smo, da obstajata dve vrsti krivde, ki smo ju poimenovali »zdrava« in »nezdrava«. Pri »zdravi« krivdi gre za to, da nas sam občutek krivde motivira; zaradi nje si prizadevamo izboljšati stanje, biti vztrajnejši, iskreni, zvesti in lahko lažje prevzamemo odgovornost za lastna dejanja. Spodbuja nas, da upoštevamo druge, se držimo skupnih vrednot ter tako ohranjamo spoštovanje in samospoštovanje. Primer takšne krivde je, ko pride delavec po napornem dnevu nejevoljen iz službe in se zaradi slabe volje spre s sostanovalcem. Občutek krivde ga pri tem opozori, da ni ravnal prav oz. v skladu s svojimi vrednotami in se zaradi tega lahko odloči, da svoje vedenje spremeni. Vendar, kadar želimo nase prevzeti odgovornost za stvari, ki jih ne moremo nadzorovati in nanje ne moremo vplivati v nobeni smeri, lahko »zdrava« krivda preide v »nezdravo«. Takrat se nam običajno zdi, da dvomimo o sebi, se ne znamo postaviti zase in počnemo stvari namesto drugih. Tako prevzamemo odgovornost za počutje drugih nase. Pogosto se to dogaja ljudem, ki drugim težko rečejo »ne« in težko ali sploh ne postavijo meja, saj se bojijo, da bi s tem prizadeli ljudi okrog sebe. »Nezdrava« krivda nam škodi, saj smo zaradi nje lahko pasivni in ne znamo postaviti mej, ne znamo in ne zmoremo razrešiti situacije, ker ne verjamemo, da lahko spremenimo življenje na bolje.

Posledice te oblike krivde se kažejo na vseh področjih človekovega delovanja. Tako nas lahko drugi izkoriščajo za lastne namene, saj se jim ne upamo upreti in povedati svojega mnenja, izraziti svojih potreb. Lahko se zelo izčrpamo, v odnosih nismo sproščeni, se pretirano obremenjujemo z zahtevami drugih, smo pogosto podrejeni in izkoriščani, kar nas vodi v manjše samospoštovanje, znižanje samozavesti in postopoma tudi v izgubo kvalitetnih medosebnih odnosov. Zadeva gre lahko celo tako daleč, da ob konstantnem doživljanju krivde brez prestanka počasi zapademo v stanje, ki ga imenujemo Dobbyjev efekt – sami sebe fizično ali zgolj nezavedno kaznujemo tako, da se prikrajšamo za ugodje, si ne pustimo uživati v odnosu, se samopoškodujemo ipd. Tako se ujamemo v začaran krog, katerega najtemnejši izid je navadno samomor. Ob tako intenzivnem doživljanju omenjenih občutkov je razumljivo poiskati strokovno pomoč.

KRIVDA PREŽIVELEGA

S strani udeležencev je bila omenjena tudi krivda preživelega. Predavateljica Istenič je pojasnila, da gre pri tem za posebno obliko krivde, ki jo doživljajo nekateri ljudje, ki so se znašli v težkih, življenjsko ogrožujočih situacijah (huda nesreča, naravna katastrofa ...) ter se rešili, medtem ko drugi udeleženci nesreče niso preživeli. Te osebe se pogosto sprašujejo, zakaj so ravno oni preživeli, ter imajo lahko občutek, da ni preživela »prava« oseba. Prisotna je lahko tudi pri tistih, pri katerih je bližnja oseba storila samomor. Vendar so to izjemne okoliščine, ki vzbujajo še druge travmatične občutke, ki so s krivdo prepleteni in jih je najprej težko razločiti. V takšnih primerih se je najbolje obrniti po strokovno pomoč, v kateri se ta zagaten preplet občutkov lahko le v varnem okolju, ob razmisleku in z zaupanjem, postopoma razrešuje.

ALI SE LAHKO OSVOBODIMO OBČUTKA KRIVDE?

Psihoterapevtka je predstavila eno izmed tehnik spoprijemanja s krivdo – SOS tehniko, ki je kratica za besede – stop, opazuj, strategija. Ko začnemo doživljati krivdo, se moramo ustaviti in opazovati sebe ter okolico. Vprašamo se, ali imamo dovolj časa, da preprečimo neželen scenarij, ali imamo dovolj moči, da stvari uredimo, npr. da storimo obljubljeno uslugo prijatelju? Premislimo, za kakšno obliko krivde gre in česa si sami želimo? Bi bilo morda bolje prestaviti odločitev na poznejši čas? Si upamo reči »ne«? Zavedati se moramo, da poskrbeti zase ni sebično, saj šele, ko poskrbimo zase, lahko skrbimo še za druge in izboljšamo naš skupni položaj. Premislimo, kako nas ovirajo naše lastne misli (razočaral bom prijatelja; izgubil bom odnos oz. prijateljstvo; drugi bo užaljen; kaj si bodo drugi mislili o meni ...). Postaviti meje drugim, tako prijateljem kot morda tudi dušičim družbenim zahtevam – s tem drugi vidijo, da nas morajo spoštovati in nas upoštevati. Postavljanje meja je sicer navadno neprijetno in zahteva precej energije in poguma, vendar se sčasoma vložen trud in energija poplačata z boljšim počutjem in občutkom osvobodenosti. Pri resnejših situacijah pa lahko vedno stopimo v stik s strokovnjakom, ki nam nudi ustrezno podporo. S temi mislimi in izmenjavo kontaktov z namenom obveščanja o nadaljnjih dogodkih pri Hočem več (<http://www.hocem-vec.com/>) smo tudi zaključili srečanje. Zatorej – osvobodite se in spoznajte svojo krivdo!

MAJSKE IGRE

PRIPRAVILA: KATARINA BULATOVIČ

LETOŠNJE 33. PO VRSTI TUDI V ZNAMENJU
NARODNO-ZABAVNE GLASBE

Prireditve v mesecu maju so za marsikaterega študenta zadnji oddih pred poletnim izpitnim obdobjem. Tradicionalne Majske igre so obiskovalcem od 3. do 19. maja na več ljubljanskih lokacijah tudi letos ponujale kulturni, športni in zabavni program. Kot novost je izstopal Dan v Mestnem logu, posvečen narodno-zabavni glasbi.

Študentski svet stanovalcev študentskih domov Ljubljana je 33. leto zapored pripravil študentsko športno, kulturno in glasbeno prireditev Majske igre. Ekipa 15 organizatorjev se je na eno izmed največjih in najbolj prepoznavnih študentskih prireditev pri nas pripravljala od decembra. Vodja prireditve Janez Sojč pravi, da je bil največji izziv priprava programa, ki bo skladen s prireditvenim proračunom in bo hkrati zadovoljil okusu študentov. Kot je zagotovil, so mlade zares čakali trije tedni nepozabnih športnih tekmovanj, kulturnih prireditev in glasbenih večerov.

Na štirih večjih koncertih so nastopili glasbeniki različnih glasbenih zvrsti. Po otvoritvi v Rožni dolini s skupino Dan D, Orleki in drugimi je sledil Pohod na Rožnik z nastopom rock skupine Šank Rock, Zaklonišča prepeva in drugih. Največja novost je letošnji Dan Mestnega loga pred tamkajšnjimi študentskimi domovi, kjer so 12. maja nastopile štiri narodno-zabavne skupine. »Generacije mladih se spreminjajo, z njo pa tudi popularnost glasbe,« pojasnjuje odločitev za nastop ansamblov Poskočni muzikantje, Gadi, Ansambel stil in Šundr Band vodja zabavnega programa Katja Kugler.

Da takšna zvrst glasbe zagotovo ni všeč vsakomur, priznava član petčlanske skupine Poskočni muzikanti Lovro Sadek, a je prav, da tradicijo slovenske glasbe in besedil v slovenščini ohranjajo tudi mlajši izvajalci, kot so sami, s tem pa ustrezajo poslušalcem, ki jim je ta zvrst v užitek. Kot opaža tudi on, ravno med mlajšimi priljubljenost poslušanja takšne glasbe v zadnjih letih narašča. Zadnjih šest let preigravajo narodne viže, pa tudi znane pesmi iz obdobja nekdanje Jugoslavije. »Poslanstvo naše skupine je zabava ljudi. Ko nam to uspe, so občutki na odru ob tem za nas neopisljivi,« pove. »Ker smo tudi sami študenti glasbenih smeri, nam je nastop pred sovrstniki v še posebno čast in odgovornost. Ni pa nič nenavadnega, saj so ravno oni naša ciljna publika,« še pravi Sadek.

Eden izmed najbolj pričakovanih dni Majskih iger je ravno njihov zaključek pred študentskimi domovi na Kardeljevi ploščadi za

Bežigradam. 19. maja so nastopile skupine The Fakerrs, Prelude, Drugo dugme, Varni parljak in hrvaška skupina Hladno pivo.

Vodja in vokal petčlanske skupine Drugo Dugme Milan Trol – Žele pravi, da jim je nastop pred študentskim občinstvom v izziv. Od ustanovitve leta 2002 preigravajo največje uspešnice nekdanje skupine Bijelo Dugme in drugih legendarnih izvajalcev iz bivše Jugoslavije, ki jih nekateri mlajši morda poznajo za odtonek slabše kot popularno glasbo, ki se vrtila na današnjih radijskih postajah. »Poleg zabavanja ljudi je naša naloga, da jim z glasbo naših let predstavimo čase pred dvajsetimi in tridesetimi leti,« pravi Milan Trol, ki dodaja, da so bili na vsaki študentski zabavi do sedaj po njegovem dobro sprejeti. »Ritem in refreni so legendarni, stati na odru pred tako hvaležnim občinstvom, kot je študentsko, pa je dober občutek.« Kot glasbenik med mlajšimi izvajalci pogreša več skupin, ki bi glasbo izvajali v živo. Priljubljenost narodno-zabavne glasbe pripisuje podpori v medijih na več kanalih, medtem ko se mlajši glasbeniki pop in rock zvrsti težje uveljavijo. »Če si jo poslušal več deset let nazaj, preprosto nisi sodil zraven. Danes jo ima večina rada,« pravi vodja skupine. Na zaključku obljublja veliko odrske energije: »V veselje nam je nastopiti na Majskih igrah in študentom ponuditi nekaj tistega pristnega rocka.«

V celotnem mesecu se je na prireditvah razvrstilo prek 50.000 obiskovalcev. Katja Kugler se zdi pomembno, da z vsakoletno organizacijo ohranjajo tradicijo prireditve, prav tako ji je pri organizaciji v veselje spoznavanje novih stvari, druženje z ekipo in z ostalimi študenti. Vodja prireditve Janez Sojč vidi ravno v tem največji pomen Majskih iger. »Maj je čas, ko se lahko študenti vsaj za trenutek odlepimo od vseprisotnih socialnih omrežij, pridemo končno ven iz študentskih sob, se spoznavamo in se še zadnjič odklopimo pred izpiti.«

GLASNIKI ULICE

PRIPRAVIL: ROK ČIGON

GRAFITARSKE BITKE LJUBLJANE

V letošnjem mesecu maju je študentsko društvo SocioKlub s FDV-ja organiziralo grafitarski dan, na katerem smo se seznanili s pogosto kontroverzno ulično umetnostjo. Prek predavanja, vodenege ogleda grafitarskih placev in delavnice smo zaključili z izdelovanjem šablon, s pomočjo katerih smo še sami pustili svoje sporočilo na ljubljanskih zidovih.

Predavateljica Monika Kropel, ki trenutno na temo političnih grafitov na Balkanu piše tudi doktorat, nam je podala oris političnih grafitov, ki naj bi vsebovali nujne komponente: formo, ilegalnost in družbeno kritičnost. Grafiti tukaj nastopijo zaradi komunikacijskega deficita in izhajajo iz neke določene pozicije, kakršna koli ta že je. Samo politično dogajanje je preko grafitov zaznamovano tako, da ga grafiti izkristalizirajo v nekaj stavkih ali sličici, tako ga poenostavijo in v nekoliko meri tudi reproducirajo. V bližnji zgodovini so se taki grafiti pojavljali med fašistično okupacijo in osvobodilnim bojem, velikokrat so bili napisani s kravjo krvjo, saj je bila lahko dostopna, prepoznavne barve ter se je hitro vpila v omet, da je ni bilo lahko izprati. Kot politična signalizacija so se grafiti ponovno pojavili v sedemdesetih in osemdesetih letih, večinoma anarhistični, pankerski grafiti, ki so bili znak razgibane in drzne jugoslovanske mladine, kasneje pa še ob osamosvojitvi Slovenije. V zadnjih desetletjih so grafiti postali bolj razširjeni, pišejo jih tudi organizacije z močnim komunikacijskim obsegom, ki grafito uporabljajo samo kot drugačen medij njihovih sporočil. Vedno pogostejši so grafiti določenih strank ali posameznikov, LGBT grafiti, feministični grafiti, grafiti navijačev nogometnih ekip ... Tako so grafiti iz medija za skupine s komunikacijskim manjkom postali medij s precej velikim dometom in s tem ena najbolj priljubljenih oblik komunikacije skupin z že obstoječimi komunikacijskimi kanali.

Politični grafiti se od ostalih grafitov razlikujejo po tem, da nepolitični grafiti niso usmerjeni oziroma nimajo določene strukturne pozicije. Velikokrat gre samo za podpisovanje ali olepšanje površin okoli sebe. Sandi, vodja ogleda grafitov po Ljubljani, nam je skušal razložiti grafito kot osnovno obliko izražanja, ki jo opazimo že pri jamskih poslikavah ali pa v podpisu kitajskega turista v starem egipčanskem templju. Vsi smo že kdaj čekali svoje ime po šolskih klopih, ta sila, ki nas je do tega pripeljala, pripelje tudi ljudi, da šolske klopi kasneje zamenjajo za stene mest.

Obstaja več tehnik podpisovanja, od tega, da se enostavno podpišeš v eni potezi, tako imenovani onelinerji, do tega, da si prisvojiš neko žival, ki postane tvoj prepoznavni simbol. Tukaj je

seveda najbolj uspešen tisti, ki se večkrat podpiše, na bolj vidnih ali bolj zahtevnih mestih. V Berlinu se je nek grafitar spomnil, da se lahko zelo hitro podpiše po zelo težko dostopnih mestih, če se vozi s kolesom in ima v roki čopič na podaljšku. Če se sedaj sprehajaš po centru Berlina in poznaš njegov podpis, ga kar naenkrat vidiš povsod. V Ljubljani se je nekdo domislil, da lahko natiska majhne oranžne nalepke, ki imajo odtisnjene zvezdice, ter te nalepke polepi po centru Ljubljane. Na krajšem sprehodu po Ljubljani, na katerem sem le bežno gledal po fasadah, sem od Akademije za glasbo pa do Roga naštel okrog 20 nalepk. Tehnika grafitiranja, pri kateri popišeš steklo s kislino, omogoča, da ta grafit tam obstane, to pa je cilj, ki ga zasleduje večina grafitarjev. Čisto nasprotje pa je želel doseči meščan v ZDA, ki je s svojimi grafiti opozoril na lokalne probleme; luknje na cestah tako, da je narisal penise okrog razpok. Občina je grafito hitela prebarvati, to pa je lahko naredila le, če je zapolnila razpoke, in tako je grafitar dosegel svoj cilj ter s tem grafito uporabil za skupno dobro.

Grafitiranje je običajno nočno delo, saj se tako grafitarji izognejo radovedni publiki in policiji. V Sloveniji je grafitiranje kaznovano z globo, visoko okoli 200 €, v Berlinu je kazen odvisna od velikosti grafito, v Italiji pa obstajajo posebne policijske enote, namenjene grafitom, kazni pa so veliko hujše in ti v primeru ponavljajočega prekrška grozi tudi pripor.

Po besedah Sandija je grafitarska scena po Ljubljani precej pestra in dinamična, saj so po Ljubljani aktivni tudi neljubljanci, ki tukaj samo začasno bivajo. Redno deluje več skupin grafitarjev, ki občasno med seboj tudi sodelujejo. V grafitarski skupnosti naj bi veljali dve pravili, in ti sta, da lahko prekrejš drugi grafit le, če rišeš čez večji grafit ali če imaš idejo za boljši grafit na tistem mestu.

Na grafitarski delavnici sem spoznal enega od ljubljanskih grafitarjev, ki se je v svojih sedmih letih grafitiranja že toliko izuril, da se je podal po najzahtevnejši in zaradi tega najbolj spoštovani obliki grafitiranja, to je grafitiranje po vlakih. Povedal je, da imaš za takšne grafito izjemno malo časa, istočasno pa obstaja zelo

veliko možnosti, da te zalotijo in napišejo precej visoko denarno kazen. Priznal je, da vsakič znova tvega, da je to zanj nuja, posebej zaradi neverjetnega občutka moči, ko ti uspe in je vagonski grafit viden množicam, mimo katerih pelje vlak.

Čeprav sem prej ločil politične in nepolitične grafite, bi rad dodal samo še to, da lahko katere koli grafite razumemo kot politične. Samo grafitiranje odpre in odgovori na vprašanje, čigava je ulica. Grafit vzame belo steno, ki čaka, kaj se bo z njo zgodilo, če se sploh bo, in jo spremeni v aktivno platno, na voljo vsem mimoidočim. S čopičem ali sprejem grafitarji osvajajo ulice ter jih podarjajo ljudem v uporabo. Če je politika soočanje mnenj različnih ljudi in je ulica skupna površina različnih ljudi, grafitarji to združijo in s tem izpodrinejo formalno politično obliko, ki je bila prej zadolžena za izgled ulic.

TURČIJA

PRIPRAVIL: ANITA VOLČANJŠEK

DEŽELA PONAREDKOV, DOBRE HRANE TER KRUTE POLITIKE

Turčija je država raznolikosti. Pogled na slap padajoče lubenice Karpuzkalderan, bombažni gradovi (Pamukkale), panoramska vožnja na gorovje Tahtali, mondeni hoteli v letoviških mestih po eni strani pričajo o razcvetelem turizmu, bogati kulturi in naravnih lepotah, po drugi strani pa zakrivajo bolj temačno plat. Država je namreč ponovno zapadla v spone tradicije, katero je uspel utrditi – vedno opevani – Mustafa Kemal Atatürk.

Na krožni poti po obalah in notranjosti Turčije beseda pogosto nanese na politiko, zgodovino, ustroj države. Slovenska vodička, poročena s Turkom, odkrito spregovori o težavah, ki jih običajni («instant») turisti ne vidijo. Val fundamentalizma prikrivajo tržnice, prirejene zgolj za tuje državljane, gurmanske poslastice, spomeniki in blišč prestižnih hotelov. Novembra 2015, ravno v času mojega odkrivanja pestrosti te ogromne države, so bile volitve. Z veliko, nerazumljivo prednostjo je zmagal Recep Tayyip Erdogan. V času postanka v vasi, pozabljeni od civilizacije, pa vendar spretno urejeni za oči in denar turista, povprašam o dejanski situaciji in Erdoganovih volivcih. Vodička iskreno nasprotuje predsednikovi politiki, veliko pristašev naj bi imel v vaseh, med neizobraženimi prebivalci ter predvsem rigoroznimi branilci muslimanske vere ter nasprotniki kurdskega ljudstva in njihovim poskusom vzpostavitve demokratičnega odločanja.

Navzven so politične spletke velikokrat neopažene, medijsko slabo pokrite, pogosto tudi na račun turistične promocije države, ki Turčijo prikazujejo kot idealen kraj. Prijetna klima tudi novembra, številne znamenitosti, neskončne peščene obale, prijazni domačini, nekoliko vsiljivi in prepirljivi pri barantanju – a jih Egiptčani krepko prekašajo po zalezovanju in glasnosti – so pač stalnica, katera ti po dveh, treh dneh preide v navado. Realnost Turkov je žal drugačna. Na poti do Pamukkala, bombažnih gradov, ki padajoči spominjajo na zasnežen slap, beseda nanese na tradicijo,

položaj žensk, zaposlovanje. Realnost nehote prikaže hiter ogled tapiserije, kjer delavke – vse zavite in pokrite – v vročih, neklimatiziranih delavnicah garajo za evro ali dva na dan. Umikajo pogled in spretno prepletajo niti, ki se bodo po več mesecih spletle v pravo mojstrovino. Seveda, tudi turške ženske so oblečene po zadnji modi, brez rut in z golimi rameni, zaposlene v javni upravi. A to je relativno majhen odstotek, ki predstavlja dekleta, odrasla v bolj odprtem, liberalnem okolju in pogosto šolana v tujini. Primarna družina je tista, ki zapečati usodo. Na splošno, tako med mladimi kakor na gori Tahtali s fantastičnim razgledom in potrežbo kave v Shakespearovih skodelicah, razloži mlad turški vodič, ni več čutili okov tradicije. A so – kot tudi v Sloveniji in drugod – nekoliko apatični, pasivni, v strahu za lastno preživetje. Zato je eksistenčni boj krut. Na vsakem koraku nas obletavajo prodajalci granatnih jabolk, dragih ponaredkov, osvežilnega čaja, lično poslikane keramike in pozlačenih ur. Glasni so in mestoma moteči, a ob morebitnem nakupu z veseljem postrežejo s čajem, šilcem janeževega žganja in turško kavo. O politiki s tujci ne razpredajo, za njih smo malodane objekti z globokimi žepi. Zato je sprehod po nabito polni promenadi v Antaliji – milijonskem mestu, narejenem za turiste – rahlo moten, a skrivne uličice s svojimi zgodbami omogočijo nekoliko širši pogled.

O nekdanj svobodnih časih pričajo tudi številni spomeniki Atatürka, zaslepljeni od bliskavic fotoaparátov. Je pričevalec polpretekle zgodovine, katero je spremenil, a žal premalo zacementiral. Sedanja konzervativna vlada ruši nekdanjo mentaliteto in vzpostavlja nove (stare) vzorce vedenja, obnašanja, delovanja. Pa vendar, od sonca in pozlate zaslepljeni tujci pogosto spregledajo aktualno stanje in hipoma zavijejo na skodelico prave črne kave, krožnik zapečenega jagenjčka z dolmo (polnjena zelenjava) ter kos sladke halve. Na dopustu pač brez žgočih pomenkov o politiki, še od lastne se mora človek najprej spočit!

KRATKA ZGODOVINA RADIA ŠTUDENT

PRIpravili: UREDNIŠTVO RADIA ŠTUDENT

SKUPNOSTNI RADIO V JAVNI SLUŽBI

Radio Študent je nastal v času študentskih demonstracij v 60-ih letih, ki so zajele večino evropskih, pa tudi ameriška in azijska mesta in so bile izrazito protisistemske. Mladi v takratni Jugoslaviji so se opredelili proti spremembam, ki jih je prinašala reforma gospodarstva ter zagovarjali samoupravni socializem. Srečevali in družili so se predvsem v študentskem naselju v Rožni dolini, kjer so izvedli tudi prve plenuma, javne diskusije ter se leta 1968 prvič uspešno uprli izpraznitvi dveh študentskih blokov v namene turizma, se pogodili za višje štipendije, dosegli ustanovitev nacionalnega sklada za študiranje, dobili celo nekaj novih študentskih blokov ter predvsem prvič izvolili študentska predstavnikova na republiški skupščini.

V takšnih razmerah je v kletih bloka VIII, v Rožni dolini, točno na obletnico zmage nad fašizmom v Ljubljani in koncem druge svetovne vojne, 9. maja 1969, začel delovati Radio Študent (RŠ). Od takrat neprekinjeno oddaja vse do današnjih dni, kar ga postavlja v vlogo nastarejše in največje evropske urbane nekomercialne radijske postaje. Predstavlja pomembno obliko načina komuniciranja študentov s širšo javnostjo, v času svoje ustanovitve celo vodilno v političnem in kulturnem poročanju. Njegov uradni ustanovitelj je Zveza skupnosti študentov Slovenije, ki je bila del Zveze socialistične mladine Jugoslavije. Po osamosvojitvi se je strednja reorganizirala v Študentsko organizacijo Univerze v Ljubljani (ŠOUL) in radiu dodelila pravni status zavoda. Pred štirimi leti je RŠ od Agencije za pošto in elektronske komunikacije dobil tudi status študentskega programa posebnega pomena.

RŠ je izrazito neprofitna civilno-družbena ter kulturno-izobraževalna organizacija, ki združuje elemente skupnostnega radia ter javnega servisa. Gre za radio, ki je dostopen vsakomur, ne zgolj profesionalnim producentom, vendar skupnosti, skrbi za manjšine ter navadno poroča o temah, ki so na ostalih radijskih postajah zanemarjene. Pomemben vidik je tudi stabilno financiranje, med drugim tudi za nepristranskost in neodvisnost poročanja kot navaja načelo javnega servisa, vendar je v tem primeru RŠ izrazito podhranjen. Več kot polovico sredstev za svoje osnovno delovanje si mora namreč zagotoviti sam na različnih razpisih, vsaj ustanovitelj da manj kot polovico, pa še to skoraj praviloma vsako leto nekoliko zniža.

Verjetno ravno zaradi omenjenega razloga financiranja, je na radiu le pet redno zaposlenih ljudi in več kot 150 rednih honorarnih programskih sodelavcev, ki oblikujejo in izvajajo pester

radijski program. Delujejo v štirih redakcijah in dveh tehničnih službah, te so Aktualno-politična, Glasbena, Univerzitetna redakcija in Redakcija za kulturo in humanistične vede ter Služba za napovedovanje ali po domače špikerska služba in Tonsko-tehnična služba RŠ. Vsaka ima svojega urednika, ki se z odgovornim urednikom ali urednico in drugimi zaposlenimi redno dobiva na uredniških sestankih. Po veljavnem Aktu o ustanovitvi Zavoda Radio Študent Uredništvo zavoda RŠ v širši sestavi sestavljajo vsi člani redakcij zavoda RŠ, ki opravljajo novinarsko delo, odgovorni urednik, drugi avtorji prispevkov in drugi programski sodelavci. Uredništvo zavoda RŠ v ožji sestavi pa sestavljajo odgovorni urednik ter uredniki in/ali redaktorji redakcij zavoda RŠ ter vodji programskih služb. Uredništvo RŠ deluje avtonomno v okviru svojih pristojnosti in odgovornosti za uresničevanje programske zasnove študentskega in nepridobitnega radijskega ter televizijskega programa.

Omenili smo tudi televizijski program, saj ima RŠ že dobro desetletje tudi svojo lastno video produkcijo, imenovano RTVŠ. Dostopna je preko spleta, kakor tudi ostale radijske vsebine vse od leta 1998 dalje. Trenutno se ocenjuje, da ima radio preko 35.000 rednih poslušalcev, preko internetnega prenosa ter frekvence na kateri deluje zgolj na območju Ljubljane – 89,3 MHz. Poleg rednih dejavnosti in televizijske produkcije, ima RŠ tudi lastno glasbeno založbo, ZARŠ, preko katere je uspelo več nepoznanim in nepriznanim glasbenikom, stopiti v ospredje in izdati svoje prve plošče. V namene odkrivanja takšnih glasbenikov in bendov, organizira letno dva večja dogodka, ki smo ju v reviji že predstavljali, to sta Klubski maraton – koncertna turneja za mlade in neuvlejavljene izvajalce in Tresk – dvodnevi festival glasbe in založništva.

RŠ je s svojim delovanjem skozi zgodovino večkrat dokazal, kako potrebni so alternativni radii, posebej v današnji kulturi, ki drvi k uniformiranosti in splošni družbeni sprejetosti. Pokazal je, da se upor in možnost drugačnega mišljenja vedno lahko plodno soočata z množično kulturo, saj jo prevprašujeta in odpirata prostor drugačnim, tistim, ki so pogosto neupravičeno izločeni iz vsesplošno sprejetih standardov delovanja. Večkrat je odigral ključno medijsko vlogo pri oblikovanju političnega in kulturnega prostora v Sloveniji in konec koncev, brez dobrih alternativ, bi mainstream sploh ne obstajal v taki obliki, kot ga dojemamo.

RECENZIJA FILMA JASTOG (THE LOBSTER)

PRIPRAVILA: ANJA ŠTUHEC

DRUŽBENOKRITIČNA SATIRA, KI NA IZVIREN NAČIN PROBLEMATIZIRA
SODOBNE MEDČLOVEŠKE ODNOSE

Režija: Yorgos Lanthimos

Igralska zasedba: Colin Farrell, Rachel Weisz, Léa Seydoux, Jessica Barden, Olivia Colman, Ashley Jensen, Ariane Labed, Angeliki Papoulia, John C. Reilly, Michael Smiley, Ben Whishaw

Grški režiser Yorgos Lanthimos, ki nas je dodobra pretresel s svojim večkrat nagrajenim Podočnikom (Kynodontas, 2009), se je tokrat lotil svojega prvega angleško govorečega filma Jastog, ki se ponša tudi z odlično igralsko zasedbo. Ta nenavadna mešanica znanstvenofantastične drame in komedije je manj okrutna od svojega predhodnika, zato je bolj prijazna tudi do tistih s slabimi želodci. Če pa vas je navdušila ravno brutalnost prejšnje stvaritve, boste ob Jastogu malenkost razočarani. Režiser, še vedno sila ekscentričen in hladnokrven, v tej družbenokritični satiri ne skopari s pikrim humorjem, ki lepo sodeluje s počasnimi posnetki. Melanholija, ki se vizualno izraža s hladnim filtrom slike, na svojevrstno smešen način vztrajno pritiska na nas in ob posmehu vzbuja tudi sočustvovanje s protagonistom. Slednji se je znašel v nezaslišanem položaju – žena ga je zapustila in ostal je sam, v družbi, v kateri je nevezanost nesprejemljiva, še več, celo z zakonom prepovedana. Vse samske ljudi naselijo v hotel (ki je bolj podoben elegantno urejenemu zaporu), kjer imajo nič več kot 45 dni, da si najdejo resnega sopotnika, v nasprotnem primeru jih spremenijo v žival po lastni izbiri. Naš protagonist, ki je povprečen moški srednjih let, pozneje identificiran z imenom David (Colin Farrell), bi še najraje postal jastog – ti živijo kar sto let, so modre krvi, celo življenje plodni, za povrh vsega pa ima tudi sam rad morje.

Jastog je nekako razdeljen na dva dela, na tistega, ki ga David preživi »na kopnem«, v hotelu, in na tistega, ko je vržen v »morje«, v divjino gozdov. Prvi del je živahnejšega tempa, s svojimi simetričnimi posnetki in mestoma centralno kompozicijo spominja na estetiko Wesa Andersona. Prebivalci hotela so podobni tistim,

ki si preko raznih zmenkarskih spletnih portalov zgolj na podlagi skupnih lastnosti iščejo ljubezen svojega življenja. Pri nasprotnem spolu se po vsej sili trudijo najti nekaj površinsko enakega, na kar se lahko obesijo. V drugem delu spremljamo Davidov pobeg iz ustanove v gozd, ki ni nič drugega kot prehod v drugo skrajnost. Pri gozdnih samotarih je namreč prepovedana ljubezen. Če se kratkovidnemu Davidu v prvem okolju, kjer je bil v to prisiljen, ni nikakor uspelo zaljubiti, se sedaj v novem, divjem okolju samskih ljudi, kjer se je prepovedano parčkati, prav pristrčno zagleda v ravno tako kratkovidno žensko (Rachel Weisz). Tako smo malo predolgo priča dvema upornikoma, ki celo razvijeta svoj znakovni sistem za sporazumevanje in katerih ljubezen je postavljena na preizkušnjo. S tega vidika je problematiziran tudi pasiven odnos ljudstva do avtoritete. Redki so namreč tisti, ki so se slednji zares zoperstavili in niso zgolj zdrknili iz ene skrajnosti (prepoved samskega stanu) v drugo (prepoved ljubezni). Konec je precej odprt in seveda v režiserjevem »gledalca stiskajočem« ter simbolnem stilu.

Kot pri vseh Lanthimosovih filmih gre za edinstveno izkušnjo, za raziskovanje novega filmskega jezika, ki mu uspe na šokanten in efektiven način upodobiti človekovo eksistencialno stisko. Jastog je tragikomičen prikaz absurdnosti naše družbe, ki samske ljudi večkrat meče na svoje obrobje. Ločenci, stare device in devičniki so v 21. stoletju marsikje še vedno tabu. Zakaj je tako narobe biti samski? In ali se sploh zmoremo spopadati s samoto? Film se posmehuje banalnemu medosebnim odnosom in iskanju partnerjev, ki so značilni za sodobni svet. In to na neizmerno izviren, nadrealističen in ganljiv način.

HIGHER EDUCATION AND ITS BEAUTY

PRIPRAVIL: ROK ČIGON IN VID JANČIČ

I will try to expose the basic solutions to the problems of higher education specifically in our Balkan region, but also in Europe and United States of America. We must take into consideration, that we hardly think about problems of higher education without analysing problems, that come with post cold-war neoliberalistic politics and their attitude towards the state. By this I mean depolitization of the state and the growing power of corporations and markets. That influences universities so they can no longer strive for knowledge par excellence but must obey rules of market and thus only research things that are profitable. Our basis for this article will be basic analysis and critics of european higher education policy, the effects that this policy has on peripheral economies, it's main goals and discourse used to legitimize it. The document was prepared by international group of students that regularly meets in the old Rog factory. The article is focused more on resolving the problems in three phases (short-term, medium-term and long-term) then highlighting them. The long-term goal exposed in this article is re-evaluating the general definition of common good which is now focused on commercial activities as a guideline of setting priorities of state funding in high education. Instead of demanding university autonomy in which all the power is concentrated in a small universal elite we should give more power to the students so they could shape what their university is.

Medium term solution is to reinterpret the relation between labour and capital. That would also require a change in the neoliberal mind set, that is becoming dominant in the western world in last decades. Currently, universities organise employment festivals, career trainings etc. And say they are preparing students for real life. By that the university interprets the relation between labour and capital by fulfilling the needs of the employers and overlooks the needs of workers by making workers obedient, disciplined and flexible. Some organizations, like Trade union Mladi+ and some student groups will try to include this program in universities preparation of students for real life. At national level this should be presented as pragmatic and politically harmless, whereas on international level this programs should be openly political and critical.

Short term goals are focused on organizing groups of students within this kind of events. These events would form a strong local organizations which would evolve international links with

similar organisations around the Europe. The most important immediate goal we are confronted with is finding a substitute for the existing institutions that currently unsuccessfully represent students/young workers.

Disadvantage of analysing higher education on local level is that you don't see the big picture. Degradation of universities is hard, though not impossible to see, if you only observe slovenian political reforms. When you realize the changes in other countries, the process starts to show itself more clearly. For example, in Serbia they introduced tuition fees in 2006. Students organized and tried to change certain aspects of reforms, but without any succes. In Kosovo students had experienced a very brutal represive regime. For example on one protest they arrested 800 activists and the other time they were met by special units who shut them down. The main problems they are facing are lack of appropriate facilities for students thus among other things also lowering the number of young people enrolling into university. A large problem is also corruption in choosing the right professors for the job. Very similar problems have accured also in the Macedonian education process. I believe that alot of students are already facing this similar problem in demolishing universities and are therefore definately stronger if they face and organize them together instead of seperately.

SUDOKU

6		4		1	2		9	
5	3							
		8			6	4		
9				7		2		
3		2		9		6		4
		6		8				9
		3	9			1		
							6	2
	6		1	2		9		8

**ET TU,
BRUCUS?
2016**

**13. oktober 2016
OB 16:00
V TOVARNI**

